

ส่วนที่ 1

ความเป็นมาและสภาพโรงเรียนขนาดเล็ก

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 เป็นหน่วยงานหลักในการดำเนินการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยมีโรงเรียนเป็นหน่วยปฏิบัติในการจัดการศึกษา ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานมีนโยบายกระจายอำนาจและรับผิดชอบการบริหารจัดการศึกษาสู่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา โดยเน้นการทำงานแบบบูรณาการการบริหารแบบมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนในการจัดการศึกษาโดยในส่วนของโรงเรียนให้การบริหารจัดการโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School - Based Management) มีการกระจายอำนาจทั้ง 4 งาน เน้นการให้ผู้มีส่วนได้เสียเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาโรงเรียนทั้งระบบ การบริหารจัดการมุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ของงานตามยุทธศาสตร์ (Strategic Result- Based Management) มีภารกิจหลักที่สำคัญ คือ การจัดการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างทั่วถึงและมีคุณภาพตามมาตรฐานการเรียนรู้ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เพื่อให้เด็กในวัยเรียนทุกคนได้เรียนอย่างทั่วถึง มีการบริหารจัดการศึกษาอย่างมีคุณภาพ สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติมทุกฉบับ พระราชบัญญัติการศึกษาภาคบังคับ พ.ศ. 2545 พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 และที่แก้ไขเพิ่มเติมทุกฉบับ กฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา พ.ศ. 2550 และประกาศสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เรื่องการกระจายอำนาจการบริหาร และการจัดการศึกษา ของเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานไปยังสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2550 สอดคล้องกับนโยบายรัฐบาล นโยบายกระทรวงศึกษาธิการ และความต้องการของประชาชน

ทั้งนี้ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้ดำเนินการยกระดับคุณภาพโรงเรียนขนาดเล็กที่มีนักเรียนตั้งแต่ 120 คนลงมา มาโดยตลอด โดยมุ่งหวังให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สามารถบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็กได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่มีคุณภาพ ส่งเสริมโอกาสทางการศึกษาได้อย่างทั่วถึง ส่งเสริมการสร้างเครือข่ายจากทุกภาคส่วน ส่งเสริมการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม ส่งเสริมงานวิจัยเกี่ยวกับโรงเรียนขนาดเล็ก มีวัตถุประสงค์เพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาโรงเรียนขนาดเล็กให้ได้มาตรฐาน มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนและอัตราครูต่อนักเรียนให้สูงขึ้น แต่การกระจายทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดให้ทั่วถึงย่อมเป็นไปได้ยาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งการดำเนินงานบริหารจัดการในโรงเรียนขนาดเล็ก ที่พบว่าคุณภาพทางการศึกษาค่อนข้างต่ำเมื่อเปรียบเทียบกับโรงเรียนขนาดกลางและขนาดใหญ่ เนื่องจากขาดความพร้อมด้านปัจจัยหลายประการ สอดคล้องกับผลการประเมินของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) ที่พบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาระดับชาติโดยรวมยังต่ำ และโรงเรียนจำนวนมากยังไม่สามารถพัฒนาคุณภาพนักเรียนได้อย่างพึงพอใจ ส่วนใหญ่เป็นโรงเรียนขนาดเล็ก

จากการนิเทศ กำกับ ติดตามการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็ก และการประชุมสัมมนาร่วมกัน ระหว่างสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 โรงเรียน และผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ในปีงบประมาณ 2558 พบว่า

โรงเรียนขนาดเล็กโดยเฉพาะโรงเรียนที่มีนักเรียนต่ำกว่า 60 คนลงมายังประสบปัญหา ดังนี้

1. มีครูไม่ครบชั้น ซึ่งส่งผลให้โรงเรียนประสบปัญหาในการจัดกระบวนการเรียนการสอน เนื่องจากครูต้องรับผิดชอบนักเรียนหลายชั้น จึงไม่สามารถพัฒนาเด็กด้วยวิธีการสอนที่หลากหลาย ส่งผลต่อการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยเฉพาะในกลุ่มสาระการเรียนรู้หลัก แต่ในปีการศึกษา 2557 โรงเรียนขนาดเล็กได้รับการสนับสนุนงบประมาณ จัดซื้อสื่อ อุปกรณ์ทางไกลผ่านดาวเทียม ทำให้ช่วยลดปัญหาครูไม่ครบชั้นไปได้บางส่วน

2. ขาดวัสดุอุปกรณ์ในการจัดการเรียนการสอน เนื่องจากการจัดสรรงบประมาณ ในปัจจุบันจัดสรรตามรายชื่อของนักเรียนที่มีอยู่จริง ทำให้งบประมาณที่จะนำมาใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอน ไม่เพียงพอ

3. มีข้อจำกัดในการจัดกิจกรรมการสอน เนื่องจากจำนวนนักเรียนมีน้อย การจัดกิจกรรมกลุ่มเป็นไปด้วยความลำบาก ส่งผลให้เกิดความเบื่อหน่ายทั้งครูและนักเรียน

4. ครูขาดขวัญและกำลังใจเนื่องจากรับผิดชอบนักเรียนจำนวนน้อย แต่รับผิดชอบนักเรียนหลายชั้น ครูต้องรับผิดชอบงานอื่น พร้อมๆ กับงานจัดการเรียนการสอน ซึ่งส่งผลให้ครูขาดการพัฒนาการสอน

ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะของโรงเรียนเรียนรวม/เครือข่าย

1. ในปีงบประมาณ 2558 ได้รับงบประมาณค่าพาหนะรับส่งนักเรียนค่อนข้างล่าช้าสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ควรเร่งรัดจัดสรรงบประมาณให้รวดเร็ว ต่อเนื่อง ทันเวลามากขึ้น และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 ควรมีมาตรการเร่งรัดการเบิกจ่ายให้โรงเรียนเรียนรวมที่รวดเร็ว

2. การนำนักเรียนไปเรียนรวม บางโรงเรียน ขาดผู้รับจ้างรับ-ส่งนักเรียน ถึงแม้จะมีงบประมาณให้สำหรับโรงเรียนเรียนรวม แต่งบประมาณที่ได้รับยังไม่เพียงพอ

3. การจัดสรรรถกระบะรับ-ส่งนักเรียน งบประมาณที่ได้รับไม่เพียงพอได้รับเพียงค่าจ้างพนักงานขับรถยนต์และค่าน้ำมันเล็กน้อย ต้องขอรับการสนับสนุนค่าน้ำมันเพิ่มเติมจาก องค์การบริหารส่วนตำบล สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานควรจัดงบประมาณให้เพียงพอกับความต้องการ

4. การสนับสนุนพาหนะรถรับ-ส่งนักเรียน โดยจัดสรรรถตู้หรือรถบริการรับ-ส่งนักเรียนควรดำเนินการโดยเร่งด่วนเพื่อให้ชุมชนเกิดความมั่นใจและพึงพอใจในการบริการของรัฐบาล

5. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ควรสนับสนุนค่าประกันอุบัติเหตุนักเรียนเรียนรวม (ไม่เคยได้รับการสนับสนุน)

6. งบประมาณโรงเรียนขนาดเล็กที่ได้รับจัดสรรจากหน่วยงานต้นสังกัดส่วนใหญ่ไม่เพียงพอ โรงเรียนต้องขอรับงบประมาณสนับสนุนจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อสนับสนุนค่าจ้างครู โครงการค่ายภาษาอังกฤษ สนับสนุนจ้างครูภูมิปัญญา โครงการพัฒนาทักษะชีวิตน้อมนำเศรษฐกิจพอเพียง โครงการเกษตรเพื่ออาหารกลางวัน กิจกรรมแข่งขันกีฬา กิจกรรมส่งเสริมดนตรีพื้นบ้าน กิจกรรมวันเด็ก ฯลฯ นอกเหนือจากค่าอาหารกลางวันและอาหารเสริม(นม)

7. ผู้ปกครอง ชุมชน ยังต้องการให้มีโรงเรียนดำรงสภาพอยู่คู่กับหมู่บ้าน ชุมชน ส่วนใหญ่ยังไม่ยินยอมให้โรงเรียนจัดการเรียนการสอนแบบเรียนรวม ตามนโยบายการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็ก หน่วยงานต้นสังกัดควรกำหนดรูปแบบ วิธีการให้ชัดเจน และสนับสนุนงบประมาณให้มากกว่าโรงเรียนทั่วไป เพื่อจูงใจให้เกิดการเรียนรวมมากขึ้น

การจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม ปีการศึกษา 2557

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชานัน เขต 1 ได้มีการนิเทศกำกับติดตาม โรงเรียนขนาดเล็กในสังกัด ที่ได้จัดการเรียนการสอนทางไกลผ่านดาวเทียม พบปัญหาและข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. หลักสูตรสถานศึกษา ยังไม่เป็นปัจจุบัน ไม่สอดคล้องกับการจัดการเรียนการสอนทางไกลผ่านดาวเทียม ควรมีการปรับหลักสูตรสถานศึกษาให้เป็นปัจจุบัน สอดคล้องกับการจัดการเรียนการสอนทางไกลฯ

2. โรงเรียนขาดการเตรียมความพร้อมในการศึกษาแผนการสอนทางไกลผ่านดาวเทียมล่วงหน้า ขาดการเตรียมสื่อการสอนให้พร้อมทั้งโรงเรียนต้นทาง การจัดทำแผนวัดประเมินผลของโรงเรียนยังไม่ชัดเจน ครูยังขาดการบันทึกภายหลังการสอน ต้องส่งเสริมให้ครูมีการเตรียมความพร้อมตามตารางสอนทางไกลฯล่วงหน้า มีการพัฒนาสื่อการอ่าน การเขียน เสริมให้นักเรียน นอกจากการสอนทางไกลผ่านดาวเทียม ส่งเสริมให้มีการบันทึกภายหลังการสอน

3. การเรียนการสอน บางวิชา เช่น คณิตศาสตร์ ภาษาอังกฤษ นักเรียนตามไม่ทันสื่อต้นทาง ครูต้องอธิบายให้ฟัง กรณีมีครู ไม่ครบชั้น ครูจึงไม่สามารถอธิบายไปพร้อมกับครูต้นทางได้ บางวิชาขาดอุปกรณ์ทดลอง ต้นทางสอนเร็ว นักเรียนตามไม่ทัน ครูต้องสอนเสริมและเพิ่มใบงาน

4.การจัดการเรียนการสอนของนักเรียน ชั้น ป.1-ป.2 ครูต้องดูแลอย่างใกล้ชิด กรณีที่นักเรียนจดบันทึกไม่ทัน ครูต้องสอนเพิ่มเติม โรงเรียนต้องมีบันทึกการสอนและมีการเก็บคะแนนก่อน และภายหลังการเรียน

5.โรงเรียนขนาดเล็กบางแห่งนักเรียนเรียนไม่ทันสื่อต้นทางได้เลือกใช้สื่อ 60 พรรษา สอนเสริมวิชาภาษาไทย และคณิตศาสตร์ สอนเพิ่มเติมจากการเรียนการสอนทางไกลผ่านดาวเทียม

6.การใช้สื่อทางไกลผ่านดาวเทียมช่วงระยะเวลาความสนใจของนักเรียน อยู่ในช่วงสั้น ๆ บางโรงเรียนจึงเลือกใช้การจัดการเรียนการสอน บางกลุ่มสาระ เฉพาะวิชาที่ครูไม่ถนัด ไม่มีวิชาเอกในสาขานั้น หรือบางแห่งเลือกจัดการเรียนการสอนบางสาระกับนักเรียน ระดับชั้นป.1-ป.3 ซึ่งเน้นการอ่าน การเขียน ส่วนการสอนครบทุกสาระส่วนใหญ่ใช้จัดการเรียนการสอนระดับชั้น ป.4-ป.6

7.โรงเรียนขนาดเล็กที่มีนักเรียนต่ำกว่า 60 คน มีปัญหาครูไม่ครบชั้น การควบคุม กำกับนักเรียนทำได้ไม่ครบทุกชั้น มีการสอนซ่อมเสริม โดยจัดการเรียนการสอนคละชั้น ภายหลังเลิกเรียนตามตารางการจัดการเรียนการสอนทางไกลผ่านดาวเทียม บางแห่งได้รับงบประมาณสนับสนุนจากชุมชนหรือ อบต.จ้างครูเพิ่ม บางแห่งจัดการเรียนการสอนแบบเครือข่าย เช่น เครือข่ายม่วงพนาโมเดล มีโรงเรียนในเครือข่าย 4 แห่ง ในปีการศึกษา 2557 ให้โรงเรียนบ้านพะเยาจัดการเรียนการสอน ป.4-ป.6 โรงเรียนบ้านนาโลย จัดการเรียนการสอน ป.1-ป.3 โรงเรียนบ้านพะเยา โรงเรียนบ้านนาโลย โรงเรียนบ้านม่วงเนิ้ง และโรงเรียนบ้านอายนามา นำนักเรียนมาเรียนรวมตามรายชั้นที่จัดการเรียนการสอน สามารถแก้ปัญหาครูไม่ครบชั้นสามารถควบคุมกำกับนักเรียนให้เรียนจากสื่อทางไกลผ่านดาวเทียม ได้ครบทุกชั้น

8.โรงเรียนในพื้นที่สูง ห่างไกลกันดาร บางแห่ง มักประสบปัญหา สัญญาณถ่ายทอดไม่ชัดเจนในบางครั้ง บางแห่ง ประสบปัญหาไฟฟ้าขัดข้องบ่อยครั้ง ต้องแก้ปัญหาโดยการสืบค้นข้อมูลเพิ่มเติมจากเว็บไซต์ มาสอนเสริมให้กับนักเรียน

9.นักเรียนในโรงเรียนพื้นที่สูง ห่างไกล กันดาร มีพื้นฐานความรู้ไม่เท่ากับนักเรียนไกลกังวล ทำให้การเรียนรู้อาจทำได้ช้า โรงเรียนต้องปรับกิจกรรม ปรับใบงาน เพื่อให้สอดคล้องกับระดับความรู้ของนักเรียน

10.การติดต่อสื่อสารระหว่างโรงเรียนต้นทางกับโรงเรียนปลายทาง เป็นการสื่อสารทางเดียว ไม่สามารถสอบถามข้อสงสัยได้ โรงเรียนจึงต้องแสวงหาสื่อประกอบการเรียน การสอนโรงเรียนต้นทางจากเว็บไซต์

11.ค่าสาธารณูปโภค ทุกโรงเรียนเพิ่มขึ้น เนื่องจากใช้สื่อทางไกลผ่านดาวเทียมอย่างต่อเนื่อง สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานควรจัดสรรงบประมาณค่าสาธารณูปโภคให้โรงเรียนเพิ่มเติม

12.สัญญาณอินเทอร์เน็ตหลายโรงเรียนช้ามาก สัญญาณไม่เสถียร ส่งผลกระทบต่อการศึกษา การติดต่อสื่อสารล่าช้าควรเร่งรัดปรับปรุงแก้ไขให้ใช้ได้ดีและครอบคลุมทุกโรงเรียน

สภาพแวดล้อมโรงเรียนขนาดเล็ก

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 ได้ดำเนินการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็ก ในสังกัด ดังนี้

สภาพแวดล้อมภายใน(จุดแข็ง)พบว่า

1. โครงสร้างการบริหารจัดการโรงเรียนเป็นไปตามระเบียบ กฎหมายที่กำหนด การบริหารไม่ซับซ้อน
2. มีอาคารสถานที่พร้อมจัดการเรียนการสอน
3. มีเครือข่ายการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็กระดับกลุ่มโรงเรียน และโรงเรียนใกล้เคียง
4. แต่ละตำบลมีโรงเรียนดีประจำตำบล
5. มีแหล่งเรียนรู้ และภูมิปัญญาท้องถิ่น
6. มีโรงเรียนต้นแบบการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็กที่มีวิธีปฏิบัติเป็นเลิศ ระดับประเทศ ระดับ

ภูมิภาค และระดับเขตพื้นที่

สภาพแวดล้อมภายใน(จุดอ่อน) พบว่า

1. มีครูไม่ครบชั้น ขาดครูที่มีความถนัดสาขาวิชาหลัก ภาษาอังกฤษ คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์และครูบางส่วน ยังขาดทักษะด้านการใช้เทคโนโลยี
2. ครูได้รับมอบหมายให้ปฏิบัติงานพิเศษหลายงาน นอกเหนือจากงานสอน ทำให้สอนได้ไม่เต็มที่
3. ครูยังขาดการเตรียมความพร้อมในการจัดการเรียนการสอนทางไกลผ่านดาวเทียม ให้ตรงกับโรงเรียนต้นทาง
4. กรณีโรงเรียนที่มีเด็กพิการเรียนร่วม ไม่สามารถสนับสนุนจ้างพี่เลี้ยงเด็กพิการให้ได้ครบทุกโรงเรียน
5. เจ้าหน้าที่ธุรการโรงเรียน 1 คน รับผิดชอบหลายโรงเรียนไม่สามารถสนับสนุนการบริหารจัดการงานของโรงเรียนขนาดเล็กได้อย่างเต็มที่ และไม่ทั่วถึง
6. นักเรียนมีจำนวนน้อยเป็นอุปสรรคต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน
7. งบประมาณมีจำกัด เนื่องจากโรงเรียนได้รับจัดสรรเงินอุดหนุนตามรายหัวนักเรียน
8. โรงเรียนในพื้นที่ห่างไกลไม่มีสัญญาณโทรศัพท์ ระบบอินเทอร์เน็ตไม่เสถียร ทำให้รับข้อมูลข่าวสารได้ล่าช้า
9. โรงเรียนขาดงานวิจัยในการพัฒนาการเรียนการสอน
10. ระบบประกันคุณภาพภายใน ยังทำได้ไม่ต่อเนื่อง ไม่สม่ำเสมอ
11. โรงเรียนไม่ใช้แผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา แผนปฏิบัติการประจำปีเป็นเครื่องมือในการขับเคลื่อนการพัฒนาคุณภาพการศึกษาสู่การปฏิบัติ

สภาพแวดล้อมภายนอก(โอกาส) พบว่า

1. ชุมชน คณะกรรมการสถานศึกษา ศิษย์เก่า และภาคเอกชน ให้ความสำคัญกับการศึกษา สนับสนุนงบประมาณ วัสดุ ครุภัณฑ์และแรงงาน ในการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา

- 2.ชุมชนมีความเข้มแข็งด้านวัฒนธรรม ประเพณีและศิลปะพื้นบ้าน เป็นแหล่งเรียนรู้ที่ดีในท้องถิ่น
- 3.ชุมชนดำเนินชีวิตแบบเรียบง่ายสอดคล้องแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
- 4.รัฐบาลสนับสนุนงบประมาณจัดซื้ออุปกรณ์การศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม เพื่อรับสัญญาณการเรียนการสอนทางไกลผ่านดาวเทียม จากโรงเรียนไกลกังวลให้โรงเรียนขนาดเล็กทุกโรงเรียน
- 5.การคมนาคมขนส่งส่วนใหญ่สะดวก

สภาพแวดล้อมภายนอก(อุปสรรค) พบว่า

- 1.ผู้ประกอบการมีค่านิยมนำนักเรียนไปเรียนโรงเรียนเอกชนนิยมในเมือง
- 2.ผู้ประกอบการ และชุมชน ยังขาดความรู้ความเข้าใจเทคโนโลยีที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา
- 3.นักเรียนชนเผ่าจะติดตามผู้ประกอบการไปทำงานต่างท้องที่ การเรียนไม่ต่อเนื่องทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ ผลการอ่านการเขียนไม่เป็นไปตามเป้าหมาย
- 4.นักเรียนบางส่วนไม่ได้อาศัยอยู่กับ บิดา มารดา ผู้ปกครองไม่มีเวลาอบรม ดูแล บุตรหลาน
- 5.องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สนับสนุนงบประมาณในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา เพียงบางส่วน
- 6.ชุมชน ผู้ปกครองส่วนใหญ่มีรายได้ต่ำ
- 7.หน่วยงานต้นสังกัดใช้เกณฑ์การจัดสรรงบประมาณตามรายชื่อของนักเรียนเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาการจัดการศึกษา
- 8.โรงเรียนขนาดเล็กที่พัฒนาการจัดการศึกษาได้ประสบผลสำเร็จ มีนักเรียนข้ามเขตบริการมาเรียนเพิ่มมากขึ้นไม่มีงบประมาณสนับสนุนค่าพาหนะสำหรับนักเรียนข้ามเขตบริการ
- 9.นโยบายการพัฒนาโรงเรียนขนาดเล็กเปลี่ยนแปลงบ่อย ไม่ต่อเนื่อง

สรุปผลการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมและทิศทางการพัฒนา

โรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชานาน เขต 1 ควรใช้จุดแข็งและโอกาส แก้ไขจุดอ่อนและหลีกเลี่ยงอุปสรรค เพื่อกำหนดทิศทางการพัฒนา ดังนี้

- 1.สร้างเครือข่าย สนับสนุนให้มีครูสอนครบชั้น มีบุคลากรสนับสนุนการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็กร่วมกัน มีแหล่งเรียนรู้ สื่อ เทคโนโลยี ที่ทันสมัย จากเครือข่าย โรงเรียนดีประจำตำบล โรงเรียนใกล้เคียง กลุ่มโรงเรียน เพื่อพัฒนาการจัดการศึกษาโรงเรียนขนาดเล็กให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน
- 2.ส่งเสริมให้มีการพัฒนาครูในการใช้สื่อเทคโนโลยีจัดการเรียนการสอน ใช้สื่อที่หลากหลาย มีประสิทธิภาพ มีข้อมูลสารสนเทศที่ทันสมัย ครบถ้วน พร้อมใช้งาน
- 3.ส่งเสริมให้โรงเรียนขนาดเล็ก มีการเตรียมความพร้อมการจัดการเรียนการสอน ให้สอดคล้องกับหลักสูตรการเรียนการสอนทางไกลผ่านดาวเทียมจากโรงเรียนไกลกังวล
- 4.ขยายผลวิธีบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็กที่มีวิธีปฏิบัติเป็นเลิศจากโรงเรียนต้นแบบสู่โรงเรียนที่ต้องพัฒนา

5. กำหนดรูปแบบการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็ก ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาน่าน เขต 1 ให้โรงเรียนเลือกปฏิบัติหรือสร้างนวัตกรรมที่เหมาะสมกับบริบทของโรงเรียนในแต่ละท้องถิ่น
6. ส่งเสริมให้ชุมชน ท้องถิ่น ภาคเอกชนและทุกภาคส่วน มีส่วนร่วมในการพัฒนาการจัดการศึกษาโรงเรียนในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาน่าน เขต 1

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาน่าน เขต 1 ตระหนักถึงความสำคัญ ในการยกระดับคุณภาพโรงเรียนขนาดเล็กให้มีความเสมอภาคทางด้านโอกาสทางการศึกษา สามารถจัดการเรียนการสอนที่มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างมีประสิทธิภาพ มีการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็กให้เหมาะสมกับสภาพบริบทและความต้องการของท้องถิ่น จึงได้จัดทำแผนพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็กในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาน่านเขต1 ปีงบประมาณ 2559 - 2561 เพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติงานของ ผู้บริหารโรงเรียน ครูและบุคลากรทางการศึกษาและผู้เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาทุกภาคส่วน ในการพัฒนาการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็ก เป็นเครื่องมือในการนิเทศ ติดตาม ชี้แนะ ให้ความช่วยเหลือ คำปรึกษา นิเทศติดตามความก้าวหน้าการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนขนาดเล็กของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา โรงเรียน กลุ่มโรงเรียน ให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน ขับเคลื่อนการดำเนินงานไปสู่เป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ และเพื่อให้ผู้เกี่ยวข้องเข้าใจบริบทและมองเห็นภาพโดยรวมของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาน่าน เขต 1 ให้ความร่วมมือ ส่งเสริมการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพต่อไป

ข้อมูลพื้นฐาน

จากสภาพบริบทด้านสังคม เศรษฐกิจ การเมือง และอื่น ๆ ที่เปลี่ยนแปลงส่งผลให้โรงเรียนในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 มีแนวโน้มปรับเปลี่ยนขนาดเป็นโรงเรียนขนาดเล็ก (โรงเรียนที่มีนักเรียน 120 คนลงมา) เพิ่มขึ้นและจำนวนนักเรียนโรงเรียนขนาดเล็กลดลงอย่างต่อเนื่องส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ดังตารางข้อมูลต่อไปนี้

ตารางที่ 1 จำนวน โรงเรียนขนาดเล็กปีการศึกษา 2556 – 2558

ปีการศึกษา	จำนวนโรงเรียนทั้งหมด	จำนวนโรงเรียนขนาดเล็ก	คิดเป็นร้อยละ	จำนวนโรงเรียนที่ไม่มีนักเรียน
2556	202	161	79.70	3
2557	202	161	79.70	4
2558	200	160	80	4

ตารางที่ 2 จำนวนโรงเรียนขนาดเล็ก ปีการศึกษา 2558 จำแนกตามจำนวนนักเรียน

จำนวนนักเรียน	จำนวนนักเรียนขนาดเล็ก	คิดเป็นร้อยละ	หมายเหตุ
0	4	2.50	โรงเรียนที่ไม่มีนักเรียน
1-20	24	15.00	4 โรงเรียน ประกอบด้วย
21-40	49	30.62	1.รร.บ้านห้วยยั้ง
41-60	37	23.13	2.รร.บ้านบุปผาราม
61-80	30	18.75	3.รร.วัดพระธาตุแช่แห้ง
81-100	9	5.62	4.บ้านน้ำเลาสาขาปากนาย
101-120	7	4.38	
รวม	160	100	

ตารางที่ 3 จำนวนโรงเรียน นักเรียน ครู ห้องเรียน ปีการศึกษา 2558

รายการ	โรงเรียนทุกประเภท	โรงเรียนขนาดเล็ก	คิดเป็นร้อยละร.ทุกประเภท
โรงเรียน	200	160	80.00
นักเรียน	18,095	7,408	40.94
ครู	1,797	1,012	56.32
ห้องเรียน	1,615	1,121	69.41

ตารางที่ 4 จำนวนโรงเรียนในสังกัด และโรงเรียนขนาดเล็ก ปีการศึกษา 2558 จำแนกรายอำเภอ

ที่	อำเภอ	โรงเรียนในสังกัด(แห่ง)				โรงเรียนขนาดเล็กมีนักเรียน 0-120 คน(แห่ง)			
		ไม่มีน.ร.	โรงเรียน	สาขา	รวม	ขนาดเล็ก	สาขา	รวม	คิดเป็นร้อยละ
1	อำเภอเมืองน่าน	1	39	2	42	32	2	34	80.95
2	อำเภอแม่จริม		15		15	10		10	66.67
3	อำเภอบ้านหลวง		9		9	6		6	66.67
4	อำเภอนาน้อย		28		28	20		20	71.43
5	อำเภอเวียงสา		56	1	57	48	1	49	85.96
6	อำเภอนาหมื่น	1	16		17	14	1	15	88.24
7	อำเภอสันติสุข		12		12	7		7	58.33
8	อำเภอภูเพียง	2	18		20	19		19	95.00
	รวมทั้งสิ้น	4	193	3	200	156	4	160	

ตารางที่ 5 เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยผลการทดสอบ O-NET ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2557
โรงเรียนในสังกัดระดับเขตพื้นที่การศึกษา กับ ระดับประเทศ

กลุ่มสาระ การเรียนรู้	คะแนนเฉลี่ยร้อยละ (ปีการศึกษา 2557)	
	ระดับประเทศ	ระดับเขตพื้นที่
ภาษาไทย	44.88	47.05
สังคมศึกษา	50.67	54.01
ภาษาอังกฤษ	36.02	37.77
คณิตศาสตร์	38.06	41.05
วิทยาศาสตร์	42.13	44.84
สุขศึกษา พลศึกษา	52.20	53.66
ศิลปะ	45.61	48.07
การงาน อาชีพ	56.32	59.59
เฉลี่ย	45.74	48.26

ภาพรวมโรงเรียนในสังกัดมีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่า
ระดับประเทศ ทุกกลุ่มสาระ

ปีการศึกษา 2557 โรงเรียนขนาดเล็กในสังกัดที่มี
นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีผล O-NET เท่ากับ
หรือสูงกว่าค่าเฉลี่ยระดับประเทศ จำนวน 83 โรงเรียน
จากโรงเรียนที่ได้รับการประเมินทั้งสิ้น 153 โรงเรียน คิดเป็น
ร้อยละ 54.25

ตารางที่ 6 เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยผลการทดสอบ O-NET ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2557
โรงเรียนในสังกัดระดับเขตพื้นที่การศึกษา กับ ระดับประเทศ

กลุ่มสาระ การเรียนรู้	คะแนนเฉลี่ยร้อยละ (ปีการศึกษา 2557)	
	ระดับประเทศ	ระดับเขตพื้นที่
ภาษาไทย	35.20	34.94
สังคมศึกษา	46.79	45.64
ภาษาอังกฤษ	27.46	25.06
คณิตศาสตร์	29.65	26.24
วิทยาศาสตร์	38.62	37.05
สุขศึกษา พลศึกษา	59.32	56.99
ศิลปะ	43.14	39.23
การงาน อาชีพ	45.42	43.72
เฉลี่ย	40.70	38.61

ภาพรวมโรงเรียนในสังกัดมีคะแนนเฉลี่ยต่ำกว่า
ระดับประเทศทุกกลุ่มสาระ

โรงเรียนขนาดเล็กในสังกัดที่มีนักเรียนชั้น
มัธยมศึกษาปีที่ 3 มีผล O-NET เท่ากับหรือสูงกว่า
ค่าเฉลี่ยระดับประเทศ จำนวน 11 โรงเรียนจาก
โรงเรียนที่ได้รับการประเมินทั้งสิ้น 26 โรง คิดเป็น
ร้อยละ 42.31

ตารางที่ 7 แสดงผลการทดสอบความสามารถด้านภาษา ด้านคิดคำนวณ ด้านเหตุผล (NT)
ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2557

ภาคปรนัย	จำนวน นักเรียนเข้า สอบ	ร้อยละ				
		ปรับปรุง	พอใช้	ดี	ดี เยี่ยม	ผ่าน เกณฑ์
ความสามารถด้านภาษา	1946	8.68	34.12	35.77	21.43	91.32
ความสามารถด้านคิดคำนวณ	1946	8.58	34.99	35.66	20.76	91.41
ความสามารถด้านเหตุผล	1946	12.33	29.45	39.72	18.50	87.67
เฉลี่ย						90.13

ปีการศึกษา 2557 นักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่อ่านออก เขียนได้ คิดเลขเป็น
เฉลี่ยร้อยละ 90.13 จากจำนวน ผู้เข้าสอบ ทั้งสิ้น 1946 คน